

**บทบาทของผู้นำสตรี  
ในการพัฒนาประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณี  
ตำบลบ้านทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น**  
**The Roles of Female Leaders in Development for  
Democracy: A Case Study of Bantoom Subdistrict  
Muang District in Khon Kaen Province**

วิทยานิพนธ์  
โดย  
นางสาวจริยา วีระหงส์

เสนอต่อคณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์  
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร  
พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)  
พ.ศ.2537

วิทยานิพนธ์ บทบาทของผู้นำสตรีในการพัฒนาประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลบ้านทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

The Roles of Female Leaders in Development for Democracy: A Case Study of Bantoom Subdistrict Muang District in Khon Kaen Province

โดย นางสาวจริยา วีระหงส์  
Miss Jariya Werahong

นักศึกษาคณะพัฒนาสังคม รุ่นที่ 7 รหัส 520321005

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควร  
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)  
ได้

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์  
ลงนาม.....ประธาน  
(อ.วิชัย รูปจำดี)

วันที่ 9 เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2537  
ลงนาม.....ที่ปรึกษา  
(ผศ.กรวีร์ ศรีกิจการ)

วันที่ 9 เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2537  
ลงนาม.....ที่ปรึกษา  
(อ.ดร.ชัยพร หนูลศิริ)

วันที่ 9 เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2537

คณะพัฒนาสังคมอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรพัฒน  
บริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์  
ลงนาม.....ประธาน  
(อ.วิชัย รูปจำดี)

วันที่ 23 เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2537  
ลงนาม.....ที่ปรึกษา  
(ผศ.กรวีร์ ศรีกิจการ)

วันที่ 23 เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2537  
ลงนาม.....ที่ปรึกษา  
(อ.ดร.ชัยพร หนูลศิริ)

วันที่ 23 เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2537

.....คณบดี  
(นายวิชัย รูปจำดี)

วันที่ 31 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2537

## บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : บทบาทของผู้นำสตรีในการพัฒนาประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลบ้านทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น  
โดย : นางสาวจริยา วีระหงส์  
ชื่อปริญญา : พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนสังคม)  
วิชาเอก : ปฏิบัติการทางสังคม  
ปีการศึกษา : 2536

การศึกษานี้เป็นการศึกษาในตำบลบ้านทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้ประชาชนในตำบลบ้านทุ่มมีความตื่นตัวทางการเมืองต่ำ 2) เพื่อศึกษาถึงแนวความคิดของผู้นำสตรีต่อความพึงพอใจในบทบาทและหน้าที่ของ ส.ส. 3) เพื่อศึกษาบทบาททางการเมืองของผู้นำสตรีในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา 4) เพื่อศึกษาแนวความคิดของผู้นำสตรีเกี่ยวกับเรื่องารซื้อขายเสียง และ 5) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้นำสตรีเกี่ยวกับรูปแบบการรวมกลุ่มสตรีเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย

การศึกษานี้แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนแรกเป็นการสำรวจหาผู้นำสตรีในตำบลบ้านทุ่มโดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทน จำนวน 544 ราย ทำให้ได้ผู้นำสตรีจำนวน 14 คน การศึกษาในขั้นตอนต่อไปดำเนินการโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและทำการเก็บข้อมูลโดยวิธี Focus Group ข้อมูลที่ได้จากการทำ Focus Group ชี้ให้เห็นว่า 1) สาเหตุที่ตำบลบ้านทุ่มมีประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งในอัตราที่น้อยที่สุดในเขต 1 เนื่องจากประชาชนในวัยทำงานไปทำงานต่างจังหวัดและไม่ด้กลับมาใช้สิทธิเลือกตั้งที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และอีกประการหนึ่งเนื่องจากประชาชนเกิดความเบื่อหน่ายเอือมระอาในบทบาทของ ส.ส. 2) ผู้นำสตรียังมีทัศนคติที่เป็นเชิงลบต่อบทบาทของ ส.ส. ในอดีตที่ผ่านมา 3) ในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535 พบว่าสตรีมีบทบาทเฉพาะในเรื่องการรณรงค์ให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 4) ผู้นำสตรีเห็นว่าการเลือกตั้งที่ผ่านมา ยังมีการซื้อสิทธิขายเสียงค่อนข้างมาก และ 5) ผู้นำสตรี

(2)

มีความเห็นว่าการพัฒนาประชาธิปไตยทำให้การเลือกตั้งบริสุทธิ์ยุติธรรม ปราศจากการซื้อสิทธิขายเสียง สำหรับสตรีเพียงเพศเดียวอาจจะไม่สำเร็จควรต้องมีผู้ชายมาร่วมสนับสนุนดำเนินการด้วย

จากข้อค้นพบในการศึกษาครั้งนี้จึงมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ 2 ประการด้วยกันคือ ประการแรก รัฐบาลควรรักษาหน่วยงาน บริษัท ห้างร้าน หยุดงานอย่างน้อย 2 วัน ก่อนการเลือกตั้ง ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนได้กลับภูมิลำเนาของตนเพื่อไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และประการที่สอง รัฐบาลควรจัดเจ้าหน้าที่จากสถาบันกลางของรัฐเข้ามาอบรมเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจแก่ผู้นำสตรีทางด้านประชาธิปไตยโดยเฉพาะ เรื่องของการเลือกตั้ง และผลเสียของการขายเสียงแก่ผู้สมัคร ส.ส. เพื่อให้ผู้นำสตรีนำไปเผยแพร่ต่อคนในครอบครัวและในชุมชน

## ABSTRACT

THESIS : The Roles of Female Leaders in Development for  
Democracy : A Case Study of Bantoom Subdistrict  
Muang District in Khon Kaen Province

BY : Miss Jariya Werahong

DEGREE : Master of Arts in Social Development

MAJOR : Social Engineering

ACADEMIC YEAR : 1993

---

This study which was conducted in Tambol Bantoom, Muang District of Khon Kaen Province focused on the following questions: 1) Why people in the villages in Tambol Bantoom had low interest in political affairs? 2) How did the female leaders evaluate the performance of the Members of Parliament? 3) What were the roles of the female leaders in the previous elections? 4) What was the attitude of the female leaders toward the practice of vote buying? and 5) What were their views on how to form females in the villages to instill democracy in the minds of rural people?

This research was conducted in two stages. The first stage was to explore and identify the female leaders in Tambol Bantoom. Based on a structured questionnaire, a total sample of 544 were interviewed. Fourteen female were found among the interviewees. In the second stage, the Focus Group technique was employed to collect qualitative data.

The data from the Focus Group revealed that Tambol Bantoom had a low percentage of voting turnout because a high percentage of eligible voters in the working age were away to work in other provinces and could not come back to vote on the election day, and also because a high percentage of eligible voters who were at home on the election day did not have faith in any candidate. The female leaders were found to have a negative attitude toward the performance of the Member of Parliament. What they could do was only persuading people to cast the ballots.

The female leaders were of the opinion that the malpractice of vote buying was still rampant during the last general election and that it was impossible for females alone to shoulder the enormous responsibility of democratic instillation and eradication of vote buying.

It was recommended that the government should order all the government and private organizations to allow their employees to stop work for at least two days before the election day so that they can return to vote in their hometowns. In addition, the government should send authorities from the central office to train female leaders in different villages the techniques of how to teach people about democracy, particularly how to get the right persons as their representatives and the adverse results of vote buying.

## กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ทั้งนี้มาชึ่งเนื่องจากความรู้ ความสามารถของผู้วิจัยเท่านั้น หากแต่เพราะได้รับความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก อ.วิชัย รูปชาติ ประธานที่ปรึกษา ผศ.กรวีร์ ศรีกิจการ และ อ.ดร.ชัยพร พินุลศิริ ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ รวมทั้งการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในวิทยานิพนธ์นี้ จนกระทั่งมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.พิรสิทธิ์ คำนวณศิลป์ และ รศ.วิไลวัฒน์ กฤษณะภูติ ซึ่งได้สละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งการแนะนำเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลในพื้นที่ ตลอดจนเป็นผู้ดำเนินการอภิปรายกลุ่ม จนกระทั่งได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์เป็นอย่างยิ่ง และใคร่ขอขอบคุณผู้นำสตรีทั้ง 14 ท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดียิ่ง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รศ.นพ.สุพจน์ ไชยศิริ ซึ่งได้ให้คำแนะนำต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ในวิทยานิพนธ์นี้ รวมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ท้ายนี้ คุณพ่อ-คุณแม่ และ พ.ต.ท.ปรีชา นันทพุกษา ผู้ซึ่งสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

จริยา วีระหงส์